

Drobnosti z map F. X. France – Beztehov

Robert Trnka

Dosud nedoceneným pramenem archeologického poznání Plzeňska jsou mapy a náčrtky významného amatérského badatele, Františka Xavera France. Je velká škoda, že tyto často velmi přesné plány leží po léta v muzejních a archivních depozitářích, kde postupně šednou a ztrácejí tak svou výpovědní hodnotu. To se týká zejména tužkou kreslených předloh ke slavným obrazovým tabulím, uložených v Západočeském muzeu Plzeň a v menší míře také v Státním oblastním archivu Praha.¹⁾ Bylo by velmi vhodné všechny dochované náčrtky co nejdříve kvalitně naskenovat a zachovat tak pro budoucí generace alespoň v kvalitě, v jaké se dochovaly do dnešních časů. Pouze Francovy originální kresebné tabule byly již před časem vydány tiskem.²⁾ Ani ony ale už dnes neodpovídají kvalitativním požadavkům – nehledě na jejich zmenšení, při kterém zaniklo mnoho podrobností.

Srovnáním Francových kreseb s moderním geodetickým zaměřením se nejnověji na příkladu zaniklé vsi Javor

zabývali P. Vařeka a R. Veselá.³⁾ Uvážíme-li tehdejší Francovy možnosti, je přesnost jeho plánů až neuvěřitelná. Vyplývá z nich však také, že svou pozornost soustředil především na výraznější konvexní objekty (mohyly, tvrzště, rybníční hráze apod.).

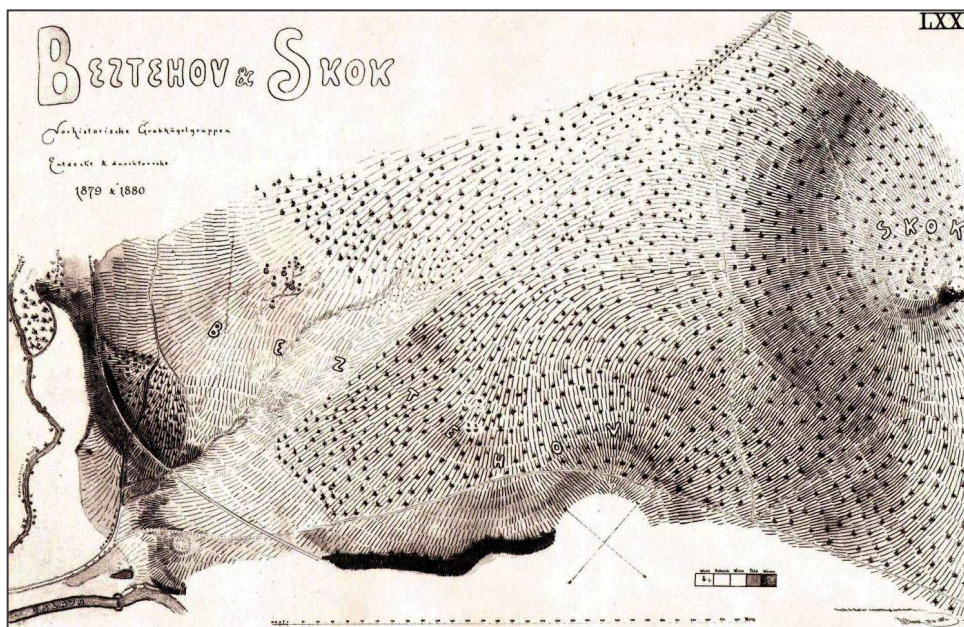
Tyto mapy a náčrtky skrývají ještě mnohá překvapení. Kresebné předlohy jsou sice pro běžného badatele obtížně dostupné, ale leccos lze vyčíst při dobrém naskenování a zvětšení i z tiskem vydaných tabulí. Příkladem může být poloha Beztehov u Štáhlavic (ve Francově době se jednalo o „les, pole a pastvinu“). V archeologické literatuře jsou odsud uváděny tři skupiny mohyl s převážně halštatskými nálezy. France však nezaujaly jen pravěké hroby, ale také zvláštní pomístní název. Evidentně předpokládal, že by pojmenování mohlo souviset se zaniklým středověkým osídlením, potažmo s vladckým sídlem. Hledal tedy v literatuře nějakou písemnou zmínku o Beztehovu. Zjištěné historické zprávy se však vztahovaly ke tvrzi Beztahovu u Votic a tak zřejmě Franc od dalšího pátrání upustil.⁴⁾

Na mapě okolí Beztehova,⁵⁾ zobrazující stav v době výzkumu, tedy v letech 1879-1880 (obr. 1),

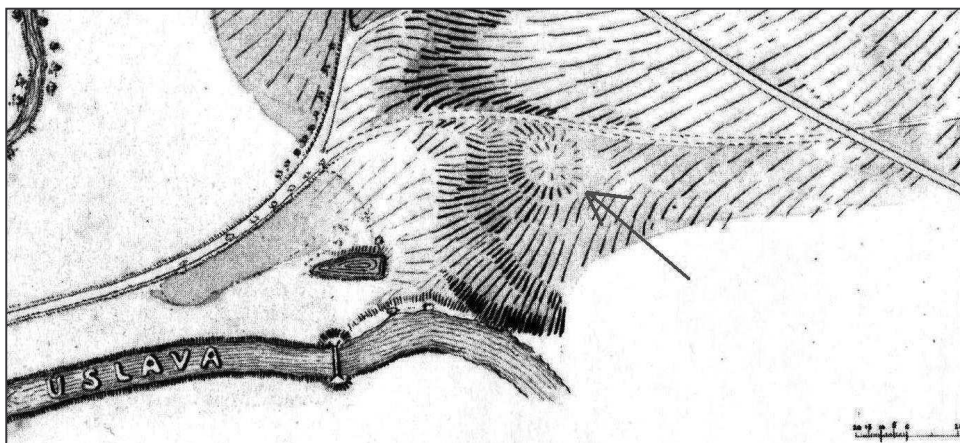
při podrobnějším studiu nalezneme velmi precizně zaznamenaný výrazný terénní útvar zhruba čtvercového půdorysu se zaoblenými rohy, umístěný ve strategické poloze na hraně terasy nad řekou Úslavou (obr. 2). Je dosti nepravděpodobné, že by tento útvar o délce stran přes 20 metrů byl přírodního původu, nebo že by si ho Franc vymyslel.

Vyvýšený objekt s propadlým středem mohl být pozůstatkem mnoha různých staveb. Jeho umístění ve strategické poloze s dobrým rozhledem však napovídá spíše vojenské či obecně mocenské funkci.

Při zběžném průzkumu oblasti v roce 2009 se bohužel objekt nalézt nepodařilo. Lokalita je v současnosti značně pozměněna a v nejdůležitější části nepřístupná. Svah a hranu terasy zabírá oplocená chatová osada, nad ní je zanedbaný lesík a v těsné blízkosti probíhá také lokální železniční trať. Na této trati v úseku Mirošov-Nezvěstice byl zahájen provoz nákladních vlaků až v roce 1882, tedy dva roky

Obr. 1 – Francova obrazová tabule č. LXX, detailně vykreslující okolí pravěkých pohřebišť v polohách Beztehov a Skok u Štáhlavic (podle díla cit. v pozn. 2).

Obr. 2 – Detail téže mapy s vyznačením polohy výrazného terénního objektu.

Obr. 3 – Vynesení přibližné polohy Francem zakresleného objektu do současné Základní mapy č. 22-11-09 (Katastrální úřad Plzeň).

po Francových vykopávkách. Franc ale průběh železnice do mapy dodatečně zakreslil s poznámkou: „Dráha do Nezvěstic 1881-1882“ (čitelné jen při velkém zvětšení). Díky tomu je možno terénní útvar přesněji lokalizovat na samou hranu terasy, do prostoru současné chatové osady (viz obr. 3). Podle stabilního katastru dotýčný pozemek s číslem 595 v 19. století vlastnila obec Štáhlavice. Na dalších historických mapových dílech (např. vojenská mapování) se bohužel žádné bližší podrobnosti nedozvídáme.⁶⁾

Je nutno poznamenat, že z blízkého okolí nejsou dosud známy žádné nálezy, které by mohly podpořit například tezi o umístění dosud neznámého panského sídla v této zajímavé poloze. Z protějšího břehu Kornatického potoka pocházejí pouze doklady osídlení z pozdní doby bronzové.⁷⁾ Nejbližšími středověkými lokalitami jsou tak Štáhlavice (vzdálenost vzdušnou čarou cca 800 m) a skalní výchoz Skok, u kterého F. X. Franc prokopával se svými dělníky středověkou pec (vzdálenost cca 1000 m).⁸⁾

Nakonec jedna odvážnější spekulace. Okolní vsi, zejména Štáhlavy, byly podle berního rejstříku Plzeňského kraje z roku 1379 rozděleny mezi značné množství vladků. Jako soudobé panské sídlo je však nezvratně prokázáno pouze tvrziště ve Štáhlavech, nacházející se v zahradě za místním hostincem. Ve Štáhlavicích je tvrz dle tradice kladena na místo současné Sokolovny.⁹⁾ I přes značnou vzdálenost Francova terénního útvaru se teoreticky mohlo stát, že si některý z místních vladků vystavěl opevněné sídlo ve strategicky výhodnější poloze na Beztehově. Pro analogii nemusíme chodit daleko. Tvrziště, značně vzdálené od vsi, známe například z nedalekého Javora.¹⁰⁾

Závěr: Vyobrazení výše popsaného terénního útvaru s velkou pravděpodobností není dokladem dosud neznámého feudálního sídla, je ale dobrým příkladem toho, jaká překvapení se ještě mohou ve Francově pozůstalosti a v archivních fondech obecně skrývat.

Poděkování: Za laskavé konzultace děkuji kolegům P. Rožmberskému a J. Ornovi.

Poznámky: 1) Tiskem vydané předlohy viz např.: Archeologie západních Čech 1, s. 18, 47 a 80. Plzeň. 2) Šaldová, V. (ed.): F. X. Franc, Štáhlauer Ausgrabungen. Přehled nalezišť v oblasti Mže, Radbuzy, Úhlavy a Klabavy. Praha 1988. 3) Vařeka, P. – Veselá, R.: F. X. Franc a zaniklé středověké vesnice. In: Archeologie západních Čech 1. Plzeň 2010, s. 37-41. 4) Např. Emler, J. (ed.): Pozůstatky desk zemských Království Českého r. 1541 pohořelých I. Praha 1870, s. 441, 475, 505, 518, 545, 568; II. Praha 1872, s. 216; Vlasák, A. N.: Vrchotovy Janovice a jejich okolí v okrese Votickém. In: Památky archeologické II. Praha 1857, s. 163. Francova zmínka pochází z jeho deníku, uloženo v Archivu města Plzně. 5) Citace v pozn. 2, tabule LXX. 6) Ústřední archiv zeměměřictví a katastru: <http://historickemapy.cuzk.cz>. 7) Šaldová, V.: Rovinná sídliště pozdní doby bronzové v západních Čechách, Památky archeologické LXXII/1981, č. 1, s. 142. 8) Citace v pozn. 2, s. 30 a 189. 9) Karel, T. – Krčmář, L.: Panská sídla západních Čech – Plzeňsko. Plzeň 2006, s. 238. 10) Citace v pozn. 2 a 3.

Drobnosti, dodatky, opravy, informace, zajímavosti, ohlasy

Odešel archeolog mezinárodního věhlasu prof. Tomáš Durdík

Českou historickou obec i badatelskou veřejnost zdrtila zpráva o náhlém skonu předního archeologa, kastelologa a medievisty prof. PhDr. Tomáše Durdíka, DrSc. (24. 1. 1951 Praha – 20. 9. 2012 tamtéž). Syn Ing. arch. Vlastimila a příbuzný vojenského historika Jana Durdíka (poradce velkofilmů o husitsví) se o dějiny vojenství, středověk i naše hrady zajímal již od mládí a zasvětil jim přes 40 let života. Roku 1974 na FF UK absolvoval obor prehistorie-dějepis. Od roku 1971 do smrti pracoval v Archeologickém ústavu ČSAV, resp. AV ČR. Po postgraduálním studiu přidal výuku na FF UK či na katedře architektury ČVUT. Od července 2012 převzal i vedení katedry archeologie ZČU v Plzni, kde hostoval a kde měl od letošního října začít řádně učit.

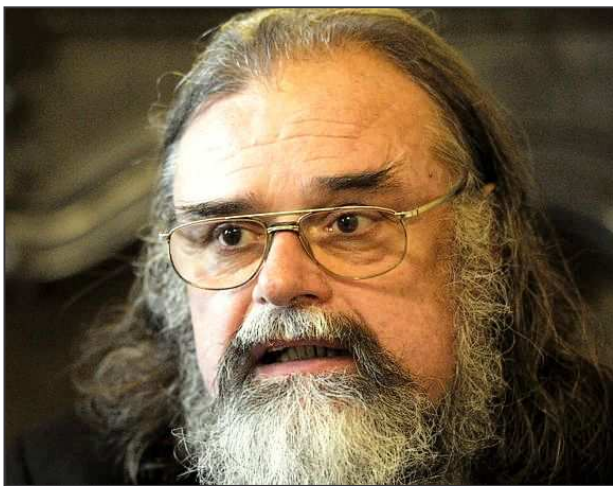
Ovlivněn pracemi F. A. Hebera, A. Sedláčka a zejména Ing. arch. D. Menclové, jejíž opus magnum České hrady I. – II. smělo vyjít po téměř 20 letech (1972 a 1976), na ně podstatně a objevně navázal díly svými. Teoretické i praktické rady a konzultace mu poskytla jak starší generace historiků (J. Janáček, J. Petráň, D. Třeštík aj.), tak památkářů (zejména veličiny oboru Ing. arch. D. Líbal, dr. E. Poche, Ing. J. Muk) či archeologů (R. Turek, M.

Šolle, M. Buchvaldek aj.). Řadu konzultantů a spolupracovníků měl ve všech krajích i mezi vrstevníky či v mladší generaci vědců těchto oborů. Jmenujme jen Ing. arch. P. Chotěbora, Ing. J. Anderla, autora encyklopedií památek Ing. arch. K. Kuču, výzkumníka Juditina mostu i Pražského hradu dr. Z. Dragouna, o panských sídlech dle hesla „ad fontes“ písčícího hravě dr. J. Úlovce či dr. F. Gabriela, dr. J. Waldhausera, badatele a vydavatele Z. Procházku. Psal odborné statě i popularizační články, vedl desítky archeologických výzkumů hradů, hrádků, tvrzí a stop po nich, mnohdy s významnými nálezy (architektonických prvků a detailů i movitých památek) a závěry (za všechny zmiňme jen průzkum shořelého Manského domu na Krivoklátě), provedl stovky povrchových sběrů i konzultací s kolegy. V našem (tj. Karlovarském) kraji zajížděl např. na hrad Kynžvart, Úbočí, Bečov, Hartenberk či Bochoz, Toužim, Skalnou, Starý Rybník. Několikrát psal o hradě Lokti, kde mj. po roce 1992 dělal poradce archeoložce plzeňských památkářů dr. Evě Kamenické, vedoucí tu výzkum zejména hejtmanství a nádvoří.

Znalost jazyků mu umožnila publikovat v prestižních časopisech v cizině a být členem mezinárodních vědeckých institucí (vědecké rady Evropy nostry i Deutsche Burgenvereinigung a Wartburg-Gesellschaft, předsedal i stálému výboru mezinárodní iniciativy Castrum Bene, zasedal ve výboru pobaltského Castella Maris Baltici, byl expertem ICOMOS při UNESCO

i členem poroty k udílení ceny EU za ochranu evropských památek). Velkými zásluhami si získal mezinárodní renomé.

U nás zasedal ve vědecké radě Národního památkového ústavu (i bývalého Státního ústavu památkové péče), byl členem českého komitétu ICOMOS, vedl Stálou komisi pro hodnocení kulturních památek při Ministerstvu kultury, byl členem Centra mediévistických studií i předsednictev České archeologické společnosti a Sdružení profesionálních pracovníků památkové péče. Též po léta starostoval Společnosti přátel starožitností (SPS), po roce 1989 s milovnicí a ochráncí památek založil Nezávislou památkovou unii, jíž po noblesním gentlemanovi Ing. arch. Jiřím Novákovi předsedal, s „hradology“ spoluzakládal plzeňský Klub Augusta Sedláčka, byl u zrodu nečtinských konferencí Dějiny staveb atd. Přitom zasedal i v redakčních radách

Prof. Tomáš Durdík (foto M. Krumphanzl, ČTK).

jejich periodik (Časopis SPS, Dědictví Koruny české).

Kromě striktně vědecké práce, kde řešil otázky interpretační i metodologické atd., nepodceňoval ani pedagogickou a organizační práci, výchovu dorostu v oborech, o jejichž kvalitě usiloval, či osvětu. Jejím výsledkem byly i dva naučné seriály ČT o našich hradech: Hradby obývané i dobývané 1991, Štíty Království českého 2007. Z jeho obšírné bibliografie (psal mj. do periodik Výzkumy v Čechách, Archaeologia historica, Muzeum a současnost, Castrum Bene, kde se nebránil ani spoluautorství) uvedme jen pár knih: kapesní České hradby (1984), Encyklopedii českých hradů (v letech 1995-2005 až 6 vyd.) či rozsáhlou Ilustrovanou encyklopedii českých hradů, s cennými dodatky vydanou od roku 1999.

Českou kastelologii (nauku o panských sídlech) dokázal povýšit na vědeckou disciplínu s důležitým využitím dnes pro komplexnost poznání již nezbytné mezioborové spolupráce specialistů. Opřen o množství zahraničních analogií i domácích dokladů včetně vlastních nálezů výrazně přispěl k prohloubení znalostí o vzniku, funkcích, vývoji a typech hradů, hrádků a tvrzí našich i některých zahraničních. Nový obor též začlenil do mezinárodní spolupráce. Za mimořádné zásluhy o výzkum a záchranu hradů a opevnění obdržel roku 2011 cenu Europei Nostrae.

Osobně jsem s ním nejednou jednal, provázal jej, po vytvoření knihovny Archeologického ústavu povodní roku 2002 mu s přáteli vypomohl s její obrodou, roku 1992 mu dal k recenzi práci archiváře Petra Berana o Hartenberku, účastnili jsme se řady jednání i aktivit. Tomáš Durdík, muž marciální postavy a mohutného hlasového fondu, bystré mysli a fenomenální paměti, byl pracovitým archeologem i památkářem, energickým organizátorem, vášnivým a přínosným debatérem, jakož i všeobecnou autoritu požívajícím vědcem, člověkem pevné vůle a zásad. Nebylo památkového ústavu a téměř ani muzea, kde bychom jej osobně neznali. Charismatická osobnost jeho formátu, sdružující milovníky památek od laiků po vědce, chybí nejen všem, kdo ho měli čest osobně poznat, ale zejména české historické vědě, jejíž uvedené disciplíny archeologii a kastelologii konstituoval či

významně posunul dál. Vědec výjimečných znalostí, zkušeností a kvalit odešel náhle ve věku, kdy mohl ještě řadu let bádát a publikovat ku prospěchu vědy i ČR. Pokoj jeho duši, čest jeho památce.

Josef Brtek

Ošelínký zámek bez střechy

Karel Foud

V Ošelíně (Plzeňský kraj, okr. Tachov) vznikl v místech bývalé tvrze ve druhé polovině 18. století barokní zámek. Objekt byl založen na obdélném půdoryse, získal dvě nadzemní podlaží a jeho součástí se stala i výrazná mansardová střecha. Suterén objektu dodnes obsahuje zbytky dávného sídla Oldřicha z Ošelína nabo rytířů ze Strhař, to samé však nelze tvrdit o barokním krovu a stropěch mezi patrem a podkrovím. Obojí je totiž od loňského léta pryč. Důvodem k odstranění krovové konstrukce byl podle současného vlastníka havarijní technický stav střechy. V článku, který vyšel na počátku listopadu 2012 na stránkách Deníku, jeho autor cituje slova majitele ošelínského zámku, podle kterých se v současné době připravuje projekt stavební obnovy nemovitosti. Jak dále článek z Deníku připomíná, ošelínský zámek se snad dočká obnovy, překážkou v cestě za záchranou barokní stavby však mohou být finance, které dosud zajištěné nejsou.

Zámek Ošelín od jihovýchodu před (foto S. Plešmíd).

Zámek Ošelín od jihovýchodu po (foto S. Plešmíd 18. 9. 2012).

Obnažené obvodové zdivo je prozatím vystavené neúprosným klimatickým vlivům. Lze jen doufat, že zámek v Ošelíně nebude pokračovatelem osudu barokního zámku v Líštanech (okr. Plzeň-sever) nebo gotického kostela v Bijadlech u Merklína (okr. Plzeň-jih), který byl po zániku prvotní funkce upraven na sýpku a před několika lety zbaven krovu a trámů stropů, třebaže šlo o stavbu vedenou v Ústředním seznamu kulturních památek. Sluší se též připomenout, že zámek v Ošelíně nefiguruje na seznamu kulturních památek a z hlediska platné legislativy je tak dozor nad jeho stavebně-technickým stavem především v gesci územně příslušného stavebního úřadu. Na počátku 90. let 20. století byl firmou Atelier Soukup s. r. o. se sídlem v Plzni zpracován projekt stavební obnovy zámku, který však nebyl realizován a od té doby budova již několikrát změnila majitele.

Nic to však nemění na faktu, že s případným (snad jen čistě teoretickým) zánikem budovy přijde Tachovsko o další feudální

sídlo (tak jako se to nedávno stalo v Tisové), která po dlouhá staletí utvářela vzhled i charakter zdejší kulturní krajiny. Případným zájemcům o historii objektu doporučujeme dostatečně známé práce J. Úlovce a Z. Procházky.

Konference „Zlatá bula sicilská 1212-2012“

Daniel Řezanina

Na hradě Lokti se ve dnech 3. 10. – 5. 10. 2012 konala konference „Zlatá bula sicilská 1212-2012“, pořádaná Katedrou právních dějin Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni a Národním památkovým ústavem, územní odborné pracoviště v Lokti ve spolupráci s Fakultou práva a veřejné správy Jagellonské univerzity v Krakově. V rámci interdisciplinárně pojaté konference, zaměřené na mediivistické disciplíny, kde dominovaly zejména právní dějiny, byl zařazen blok příspěvků, který se zabýval jednak hrady a jednak osídlením na území Chebska a Loketska. V jeho rámci zazněly příspěvky: Problémy některých hradů 13. století na severu Čech (F. Gabriel a L. Kursová), Tzv. „horské hrádky“ a problematika jejich předhradí (J. Hložek), Raně středověké osídlení Chebska a Loketska. Archeologie versus toponomastika (T. Klír), Proměny Chebu v době vydání Zlaté buly sicilské (J. Hasil), Chebský hrad v době štaufské (P. Šebesta), Sedlecko a počátky Loketska (V. Knoll), Hradiště Kolová jako lokační provizorium města Kynšperka – aktuální stav archeologického poznání lokality (F. Prekop), Hrad Hartenberg aneb počátky osídlení západního Krušnohoří (T. Karel) a Otázky nad počátky loketského hradu (J. Anderle).

V následující krátké recenzi bych rád přiblížil alespoň některé příspěvky z konference. PhDr. František Gabriel, Ph.D. představil ve svém příspěvku, zpracovaném společně s PhDr. Lucií Kursovou, postupné vytváření sítě panských sídel v prostoru severozápadních Čech v průběhu 13. století, kdy základní osnovu vymezenou zeměpanskými objekty postupně doplnily objekty a dominia církevní vrchnosti a šlechty. Následně přítomně seznámil PhDr. Josef Hložek, Ph.D. se složitou problematikou tzv. horských hradek a to na příkladech západočeských lokalit.

Následující Chebko-Loketský blok zahájil PhDr. Tomáš Klír, Ph.D., jenž seznámil přítomné s významem, možnostmi, ale i mezemi využití toponomastiky v historickém bádání. Dalšími zajímavými příspěvky byly Chebský hrad v době štaufské od PhDr. Pavla Šebesty a Proměny Chebu v době vydání Zlaté buly sicilské od Mgr. Jana Hasila. V příspěvku od PhDr. Pavla Šebesty byl popisován vznik a vývoj chebského hradu, kde se zvláštní pozornost věnovala patrové kapli sv. Erharta a Uršuly. Dále se rozebírala datace jednotlivých částí hradu a jejich přestavby. Na tento příspěvek navazoval Mgr. Hasil, který v úvodu stručně popsal německou kolonizaci kraje. Dále byl popisován spor o Chebsko mezi českými a německými panovníky a vliv tohoto sporu na historické Chebsko. Hlavní část příspěvku byla věnována samotnému Chebu a jeho proměnám na počátku 13. století, hlavně co se týče vzniku a vývoje staveb a budov ve městě. Druhý den probíhala exkurze po Chebu a okolí, kde byly tyto příspěvky rozvedeny širě přímo na místech, kterých se to týkalo.

Následně vystoupil JUDr. Vilém Knoll, Ph.D. a svým příspěvkem Sedlecko a počátky Loketska, ve kterém prezentoval správný vývoj této oblasti a dotkl se i počátků zdejších manských systémů, uvedl následující příspěvky. Mgr. Filip Prekop pak přednesl nejnovější poznatky ze složité a nejednoznačně interpretované lokality hradiště Kolová. Následně Tomáš Karel seznámil přítomné s výsledky dlouholetého výzkumu hradu Hartenberg, přičemž se zaměřil na jeho nejstarší fáze. Asi nejtématictější příspěvek, vzhledem k místu konání konference, byl Otazníky nad počátky loketského hradu od Ing. Jana Anderleho, který popsal vývoj hradu od prvních románských staveb až po současnost. Zvláštní pozornost byla věnována dataci jednotlivých částí hradeb a zdíva a jejich jednotlivým přestavbám, existenci či neexistenci schodiště spojující západní palác s kostelem sv. Václava, malé rotundě, která dříve stála v severovýchodní části dnešního hradu, a vyvýšenému prostoru na nádvoří hradu

východně od centrální věže. Příspěvek byl doplněn o večerní prohlídku hradu s výkladem, kde si účastníci konference mohli prohlédnout místa, o kterých se v příspěvku hovořilo, a probíhala zde tak přímo in media res diskuze o různých interpretacích a možnostech výkladu informací, které máme k dispozici.

Další příspěvky z konference, které se již netýkaly panských sídel, byly také zajímavé, ale vzhledem k jejich zaměření je možno doporučit případné prostudování sborníku z konference, který se připravuje k vydání v příštím roce, a kde bude mnoho příspěvků rozšířeno i o informace, které během konference nestihly zaznít.

Už jste četli...?

Památky středních Čech 26, 1/2012. Časopis Národního památkového ústavu územního odborného pracoviště středních Čech v Praze. Z obsahu: J. Žižka: Myslivna čp. 19 v Horušicích – nedokončený dvůr sedleckého kláštera, s. 1-11; P. Načeradská: K historii bývalé myslivny v Horušicích, s. 12 – 17 (pozn. redakce – jde o zámek); V. Ryšavý: Další možná interpretace stavebního vývoje tzv. Nového zámku v Hořovicích, s. 18-28. A4, 60 str., křída, barva, cena 60 Kč, distribuce: martinkova@stc.npu.cz, tel. 274008285.

Archaeologia historica 37, 2012/1. Brno 2012. Vydává Masarykova univerzita, Žerotínovo nám. 9, 601 77 Brno. A5, čb., 335 stran. Z obsahu: T. Durdík: Opevněná městečka v Čechách, s. 175-188; L. Galusová: Zaniklý středověký sídelní areál na Tachovsku, s. 319-329 (tvrziště Plesanov).

Archaeologia historica 37, 2012/2. Brno 2012. Vydává Masarykova univerzita, Žerotínovo nám. 9, 601 77 Brno. A5, čb., 484 stran. Z obsahu: T. Štefanovičová: Južné podhradie Bratislavského hradu, s. 343-356; D. Divileková – K. Harmadyová: Středověké a novověké hospodářské a obytné objekty z hradu Devín, s. 379-390; F. Gabriel – L. Kursová: Středověká a raně novověká sídla na pískovci, s. 423-432; M. Budač – V. Machačová – M. Procházka: Příklad nezdařené lokace hradu na Sedlčansku, s. 433-444 (lokality Pačíska); D. Novák – P. Vařeka: Tvrze na Rokycansku, s. 445-460; J. Bouda – H. Hanzlíková: Příspěvek k poznání stavebního vývoje tvrze v Nezvěsticích, s. 461-468; D. Vích: Vrcholně středověké opevnění v k. ú. Výprachtice, s. 469-476; M. Čechura: Raně středověké sídlo (?) u kostela Nanebevzetí Panny Marie v Bukovci (okr. Domažlice). Předběžná zpráva o archeologickém výzkumu, s. 529-538; Š. Oriško: K problému Kaplnky Zvolenského zámku, s. 595-605; M. Martinisková: Nálezy keramických dlaždic z hradu Rokštejn, s. 643-662; V. Vránová – J. Vrána: Nálezy podkov z hradu Tepence, s. 733-746.

Památky západních Čech II. Vydal Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Plzni, Prešovská 7, 306 37 Plzeň, v Plzni 2012. Z obsahu: V. Ryšavý: Lovecký zámek Diana u Rozvadova, s. 59-62; P. Sokol: Gutštejn – průzkumy a stabilizace hradní zříceniny, s. 72-86; -kol-: K záchraně bývalého pivovaru na hradě Velhartice, s. 98-99. A4, křída, barva, 102 stran, doporučená cena 100 Kč.

Rožmberský, P.: **Ves Jezná. Dějiny a památky malé vesnice.** Edice Zapomenuté hrady, tvrže a místa č. 4. Třetí upravené, doplněné a rozšířené vydání, Plzeň 2012. Vydalo nakladatelství Ing. Petr Mikota, U Bachmače 10, 326 00 Plzeň v nákladu 200 ks. A5, barva/čb., 24 stran, cena 30 Kč + poštovné a balné. Objednat možno na: pmikota@post.cz.

Redakce

Rázim, V.: **Vizmburk, raně gotický hrad a jeho proměny.** Příloha časopisu Průzkumy památek XIX, Praha 2012. A4, 158 stran. Publikace s velmi bohatým a dosud nezveřejněným fotografickým doprovodem a dalšími pérovkami a kresbami byla vydána u příležitosti 40. výročí zahájení archeologického výzkumu. Obsahem je deskriptivní archeologický výzkum PhDr. A. Hejny, CSc. odhalené architektury hradu. Knihu lze získat v běžném prodeji, případně ji objednat u vydavatele, jímž je Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště středních Čech, Sabinova 5, 130 11 Praha 3 – Žižkov.

J. Slavík

Z hradů, zámků a tvrzí

Hrádek u České Břízy (okr. Plzeň-sever). Po výstavbě čistírn odpadních vod v těsném sousedství hrádku výrazně narostl objem vody, protékající roklí pod hradní skálou. V deštivějších obdobích tak přivaly splaškových vod výrazně erodují zdejší svahové a splachové sedimenty. V současné době je zde odkryt velmi dobře čitelný profil sestávající z písčiny usazenin, pohřbených organických částí (někdejší vegetace?) a poněkud samozřejmě z kamenité suti. V takto porušené situaci byl 5 metrů po proudu směrem od skály nalezen v hloubce 40 cm dne 15. 10. 2012 atypický zlomek středověké keramiky s oxidačně-redukčním výpalem a přímo pod hradní skálou v hloubce 20 cm ojedinělá drobná hrudka mazanice. Profil, místy vysoký přes dva metry, přímo volá po odborném archeologickém začistění. Vzhledem k minimu informací, které doposud o tomto drobném panském sídle máme k dispozici, by neškodil pravidelný monitoring postupně erodujících částí terénu.

R. Trnka

Národní památkový ústav, územně odborné pracoviště v Plzni, společně s Klubem Augusta Sedláčka upozornil na internetových stránkách Národního památkového ústavu Praha na problematiku mizejících drobných panských sídel a jejich hospodářských staveb, které nejsou z různých důvodů památkově chráněné, na příkladu zámku, tvrze a dvora v **Tisové** (okr. Tachov, viz minulý číslo Hlášky). Povolení ke zboření dal příslušný stavební úřad, aniž by se o tom dozvěděli památkáři a mohli stavby před demolicí zdokumentovat. Připojujeme ještě dvě fotografie již

Zámek Tisová roku 1984.

Zámek Tisová roku 2006.

neexistujícího tisovského záměčku od Z. Procházky.

Oblastní muzeum v Mostě uspořádalo výstavu **Zapomenuté příběhy – každodenní život na středověkých hradech Mostecká**. Výstava probíhá od 30. října 2012 do 31. března 2013. Otevřeno: úterý až pátek 9 – 17 hod., sobota a neděle 13 – 17 hod.

Redakce

Frymburk (Nový Hrádek, okr. Náchod) – na rok 2011 plánovaná oprava líce hradby jižně od brány byla kvůli vytížení členů královéhradecké Společnosti ochránců památek ve východních Čechách odložena do roku 2012. U brány přitom bylo odhaleno lůžko závoří vyhlážené směrem k jihu od průjezdu brány. Nový

majitel hradu zahájil projekční přípravy obnovy dalších částí hradu. V letních měsících roku 2011 vyklidil jižní část spodní terasy, urovnané již při opravách hradu za Bartoňů z Dobenína v letech 1939-1940, a při zahájení úklidu severního dílu této terasy našel další části okosených okének, ze kterých lze sestavit dva a půl kusu úzkého lomeného okénka. Zajímavostí je, že parapet je okosený pouze jednostranně, zatímco stojky i oblouky nesou okosení oboustranně. Pravděpodobně se jedná o ostění otvorů nejnižšího hradního podlaží. Při úklidu byl nalezen i pískovcový prvek z jedné strany okosený a z druhé vyžlabený, pravděpodobně součást nějaké římsy. Na hradě a v jeho nejbližším okolí bylo sebráno větší množství středověké keramiky včetně zlomků kachlí.

Výrov (Nové Město nad Metují, okr. Náchod) – na jaře 2011 byla vykáčena část stráně pod hradem směrem k městu, takže nyní je viditelná celá severní fronta hradu a z hradu je možné nerušeně prohlížet panorama města.

Litice nad Orlicí (okr. Ústí n. Orlicí) – v létě 2011 se na hradě podařilo identifikovat další část ostění zaniklého portálu ve 2. patře paláce.

Litomyšl (okr. Svitavy) – v rámci projektu IOP Zámecké nádvoří byly v roce 2011 mimo jiné prováděny i záchranné archeologické výzkumy v zámeckém pivovaru, na 1. nádvoří a v piaristické koleji. V posledních dvou jmenovaných místech byly odkryty masivní zdi, nespíše součásti opevnění kláštera a pak kostkovského Horního města. Na nižší části nádvoří byly mělko pod nynějším povrchem odkryty rozsáhlé plochy štětování. Jižně od zámecké kaple byly odhaleny hlavní hradba kostkovského Horního města a před ní dva příkopy, mezi nimi se pravděpodobně nacházel val. V piaristické koleji byla ve východním křídle nalezena mohutná zdíva neurčeného středověkého stáří, zřejmě zbytky fortifikací klášterního areálu a pak i opevnění zmíněného kostkovského Horního města. V roce 2012 byly na 1. nádvoří odkryty zdi jižního okraje gotické baziliky a katedrály. V samém závěru stavební sezóny 2012 proběhla konzervace sgrafitové výzdoby severní stěny 2. nádvoří zámku.

Kost (Podkost, okr. Jičín) – v letních měsících 2011 byly na velké věži zahájeny opravy krovu, prováděné tradičními technologiemi za pomoci známého šlapacího jeřábu, před několika lety sestaveného na dvorku před Starým palácem Pražského hradu a naposledy použitého na hradě Točnick. V roce 2012 opravy pokračovaly sanací ochozu hradby jádra s cimbuřím.

Svojanov (okr. Svitavy) – v roce 2010 bylo na hlavním hradním průčelí obnoveno kvádrové sgrafito, pro zchátralost odstraněné v 80. letech 20. století. V roce 2011 proběhly opravy tzv. manuského domu.

Kratochvíle (Netolice, okr. Strakonice) – v roce 2011 pokračovalo restaurování sgrafitových a malovaných omítek na severní ohradní zdi areálu. Ukazuje se, že půdorysně půlkruhové niky původně dosahovaly až k zemi.

Štřela (okr. Strakonice) – zámek, vzniklý z dolní části hradu, je prázdný a jeho majitel o něj zřejmě příliš nepečuje. Na jižním průčelí se v přízemí východně od brány nachází pravouhlé okno s vyžlabením hrany, zřejmě doklad pozdně gotické zástavby této části areálu.

Strakonice – na ochozu hradby mezi palácem a věží Rumpál je velice pěkně vidět, že nynější úpravy vrcholu hradby se štírlami předcházelo cimbuřím.

Náchod – vrchol válcové hradní věže bude nutné v krátké době sanovat. Při přípravě dokumentace bylo zjištěno, že spodní džbánovitý prostor byl pod patou klenby osvětlen ze tří stran štírlinovými okénky. Neznámé okénko s kamenným ostěním bylo nalezeno i v prostoru tzv. holubníku pod arkádovým ochozem věže. Známa erbovní deska Smiřických ze Smiřic s nápisem Viva familia a letopočtem 1611, osazená ve výklenku okna schodiště ve věži je na tomto místě umístěna dodatečně. V nynějším místě ji zaznamenal již A. Sedláček v 5. díle svých hradů.

Peklo (okr. Rychnov n. Kněžnou) – v roce 2010 byla v obci při archeologickém dohledu nad průkopem kabelu zjištěna existence dosud neznámé středověké fortifikace, zřejmě tvrze opevněné příkopem.

Hradec Králové – počátkem podzimu 2012 proběhla výměna omítek na poslední části hradního areálu – na severozápadním a severovýchodním průčelí dvorních objektů čp. 90. Podářilo se zdokumentovat nejstarší severní část průčelí stavby, pocházející ze 17. století, vzniklé jako přístavba k hlavní městské hradbě. Všechny starší odhalené konstrukce jsou vyzděny z vysokých cihel prstovek (tzv. gotický formát). Při sanaci havárie dolní městské hradby v blízkosti hradu (mezi pevnostním domem čp. 81 a Adalbertínem) bylo ze základových partií vyjmuto a pro muzejní lapidárium získáno velké množství pískovcových architektonických článků ze všech fází rané a vrcholné gotiky, nejspíše z dominikánského kláštera, zaniklého za husitských válek. Ve zdivu hradby z počátku 16. století bylo dokumentováno druhotné použití cihel s kovem hlazenou a bílenou omítkou, v jednom případě se zbytkem malby. Architektonické články náleží všem součastem stavby – nárožní armatury, římsy, ostění oken a dveří, okenní kružby, klenební žebra včetně dvou svorníků a ve třech případech i zlomky nápisových náhrobních desek. J. Slavík

Ošelín (okr. Tachov) – z budovy zdejšího zámku byla během roku 2012 odstraněna střecha, kompletní krov a také původní trámy z prvního patra. Ze zámku zbývají prakticky jen holé obvodové zdi, nouzově přikryté plachtou. Zbytky některých trámů včetně ozdobných se na podzim válely na hromadě vedle objektu. O dalším osudu zámku se lze jen dohadovat.

Křimice (okr. Plzeň-město) – v rámci své senátorské volební kampaně zpřístupnil Ing. Jaroslav Lobkowitz svůj objekt křimického zámku, který se stal cílem návštěvy mnoha lidí, zvláště místních. Zámek se nachází v dlouhodobé rekonstrukci. K vidění byla zrestaurovaná kaple s nádhernou výmalbou (Lux) a novými pískovcovými dlaždicemi, k vidění byla zámecká věž s novými elektronickými hodinami (původní stroj zůstal na místě). Věž byla nově staticky zabezpečena včetně nových nosných traverz nad zámeckým průjezdem. Také severní křídlo zádku (u řeky) bylo staticky zabezpečeno a probíhají v něm stavební úpravy včetně nových rozvodů. K vidění byly místnosti v přízemí i v I. patře. Návštěvníci je mohli srovnat s místnostmi v jižním křídle, které se dosud nacházejí ve stavu z doby, kdy zde byl internát.

Rychmburk (okr. Chrudim) – při obhlídce hradu byly v korytě říčky Vrchlice, která obtéká hradní ostrožnu, nalezeny dva zbytky kamenného portálu, každý o délce cca 50 – 60 cm. Zda pocházejí z hradního sklepení, kde byl dle mohutného ústupku ve zdi zřejmě kdysi vstup do hradu, se můžeme prozatím jen dohadovat. V. Lang

Zprávy z klubu Rada

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail: mailto:rozember@kar.zcu.cz. Internetové stránky: <http://www.klubaugustasedlacka.cz/>.

Pokladníci určitých poboček opět včas (tj. do 15. prosince) nezastlali seznamy se jmény členů platících desátek za rok 2012 a seznam předplatitelů Hlásky na rok 2013 a ani příslušné peníze na účet Rady KASu č. 236531078/0300. **Je třeba tak ihned učinit!** do té doby nemůže být pobočkám zaslána „nepředplacená“ Hláška.

Nejpozději do 10. března je třeba zaslat Radě **Zprávy o činnosti a Zprávy o hospodaření poboček** za rok 2012. Funkcionáři poboček necht' tak učinit raději dříve než později, nejlépe na el. adresu uvedenou výše.

Konference Dějiny staveb 2013 se znovu koná na zámku v Nečtiněch ve dnech 21. – 24. 3. Členové KASu, kteří měli příspěvek na minulou konferenci a kterým účast nehradí zaměstnavatel, a též studenti denního studia, kteří zde představí alespoň poster, jsou osvobozeni od konferenčního poplatku. Přihlášky na adresu pmikota@post.cz zasílejte na adresu P. Mikota, U Bachmače 10, 326 00 Plzeň. Podrobnosti na www.evida.cz/shp.

Opravy. Jak už to bývá, občas řadí tiskařský šotek. Tak se stalo, že v poslední Hlášce došlo při sazbě v rubrice Z hradů, tvrzí a zámků na str. 62 k záměně popisu obrázků **Vitanovic** a **Šlapánova**. Obrázek s popiskou Stav tvrzíště ve Vitanovicích 2012u

Vitanovic ve skutečnosti znázorňuje Šlapánov a obrázek s popiskou Tvrziště v Šlapánově 2012 zachycuje Vitanovice.

Při zaučování nové redaktorky „vypadly“ v článku Z. Gersdorfové **Nejstarší ikonografické vyobrazení jihočeských Nových Hradů** poznámky pod čarou, neboť ve strojopisu byl jaksi „navíc“ ještě seznam použité literatury a pramenů. Můžeme to pouze částečně zachránit uveřejněním textů z poznámek (mimo pouhé citace):

Skicář nese jméno dle místa svého uložení, jímž je Hornorakouský zemský archiv (Oberösterreichisches Landesarchiv Linz, Neuerwerbungen, Hs. Nr. 140) a do sbírek se dostal v r. 1935 odkoupením ze soukromé sbírky; papír, perokresba v sépiovém tónu, list 95 x 160 mm, pag. 112. Poprvé na něj bylo poukázáno in: Jahrbuch des Oberösterreichischen Musealvereines 87, Linz 1937, s. 66. Autorské určení (chybí titulní list) viz: Marsch, A. 2001. Za upozornění na existenci této veduty děkuji Mgr. Janu Smolíkovi, kastelánu Státního hradu Nové Hradý.

Kompletní itinerář Wernerových cest a pobytů viz: Marsch, A. 2010, s. 74-91.

Pro zbudování buquoyské rezidence na náměstí v první polovině 17. století vzniklé přestavbou z bývalého rožmberského panského domu je velmi těžké v účtech rozlišit o jaký „zámek“ se vlastně jedná.

Názory na dataci této bašty jsou rozdílné. Autoři stavebně historického průzkumu ji kladou do pozdní gotiky, zřejmě pohusitského období, resp. stavba této bašty může mít souvislost se stavbou bašty východního obvodu hradu Kotnova (zejména ve srovnání rozměrů). Viz: Muk, J. – Urban, J. 1991, s. 58.

Datace díla je nejasná, povětšinou obsahuje lokality z Wernerových cest před rokem 1727. O rukopise více Marsch, A. 2010, s. 436-445.

Šéfredaktor se velmi, velmi a velmi omlouvá a sype si popel na hlavu za to, že správné znění a podobu příspěvků řádně neohlídá.

Redakce Hlásky přeje čtenářům a hlavně autorům Hlásky v novém roce 2013 především hodně zdraví a inspirace. Děkuje těm, kteří svými příspěvky drží Hlásku nad vodou. Je to stále složitější a proto předpokládá, že „vstanou noví bojovníci“ především z těch poboček, od jejichž členů se v Hlášce objevují příspěvky velmi sporadicky. Pro nové členy a autory: bude-li v Hlášce uveřejněn váš příspěvek (článek nebo informace v rubrikách Už jste četli a Z hradů, zámků a tvrzí), máte příští ročník Hlásky zdarma.

Pobočka Plzeň

Kontaktní adresa: KAS, Kopeckého sady 2, 301 36 Plzeň. Tel. 604261000, e-mail: rozember@kar.zcu.cz. Internetové stránky pobočky: <http://kasplzen.sweb.cz/>.

Na pravidelných schůzkách se vždy první středu v měsíci v Riegrově 3 (suterén) konala přednáška; v říjnu to bylo pouze promítnutí naskenovaných snímků z fotokroniky pobočky (Rožmberský), v listopadu přednášela L. Foster o archeologickém posnání hradních pivovarů na Rabí, Velharticích a Švihově a na prosinec si připravil T. Mařík přednášku o nových zjištěních na hradě Skála u Přeštice. Všem přednášejícím velmi děkujeme.

Na podzimní členské schůzi byli přijati čtyři noví členové a zvolen výbor ve složení předseda T. Karel, jednatel P. Rožmberský, pokladník K. Brzobohatá, kontrolor účtů J. Světlík, členové: P. Mikota, J. Čihák, M. Novobilský, J. Anderle, V. Knoll, J. Hajšman. Členstvu byl ohlášena zájem NPÚ v Plzni o spolupráci na soupisu ohrožených drobných a památkově nechráněných panských sídlech či poplužních dvorů. Na opakovanou výzvu o pomoc s opravou naučné stezky v Kozelském polesí, vybudovanou pobočkou, se přeci jen našlo několik dobrovolníků. Na závěr schůze uctila minutou ticha zesnulého dr. Tomáše Durdíka.

Opravy a rozšíření naučné stezky F. X. France v Kozelském polesí byly v souladu s dotací poskytnutou Plzeňským krajem dokončeny do konce roku 2012. Největší zásluhu si připsují P. Mikota (koordinace a instalace nových tabulí) a M. Novobilský (texty jednotlivých zastávek).

Velká přednáška na FF ZČU se uskutečnila v listopadu. Přednášel Mgr. Petr Koscelník o výsledcích výzkumu tábora obléhatelů hradu Sionu. Poměrně složitou archeologickou situaci komplikuje možnost částečného využití ležení z doby bitvy u Malešova. Poutavou přednášku vyslechlo 36 posluchačů. **Další přednáška** pro veřejnost se koná tamtéž (Sedláčkova 15, 2. patro) **ve středu 20. února** od 17. hodin. Pan Zdeněk Procházka seznámí přítomné se „svou“ tvrzí Lštění.

Podzemní autovycházka vedla v říjnu na Benešovsko. V šesti autech jelo 21 lidí a pes. Počasí bylo podzimně mlhavé, ale vcelku příznivé. První navštívenou lokalitou byl bezejmenný hrad u Čtyřkol, velmi záhadná lokalita s pozůstatky kamenných objektů. Jen údolí potoka ji odděluje od známé zříceniny hradu Zlenice. Při stoupání na hrad se mezi námi proplétali hasiči s hadicemi a při vlastní prohlídce stříkali z nejvyššího místa hradu do příkopu – šlo o nacvičování zásahu ve špatně přístupném terénu. Nejvyšší torzo zříceniny je nově podezdíváno a probíhá zde archeologický výzkum. Účastníci si povšimli zvláštních trámových kapes, líce zdív a šmorců, indikujících existenci třetí brány mezi palácem a obytnou věží. Zřícenině vévodí mohutný strom, mající ve spleti kořenů dutinu, v níž je umístěna vzpomínková plaketa na dr. Tomáše Durdíka se svíčkami od Sdružení Zlenice. Jeden z jeho členů nám o zřícenině podal zevrubné informace. Od Sázavy jsme pokračovali na Mrač, kde je neuvěřitelná situace, kdy v blízkosti existují tři fáze panských sídel. Nejstarší tvrz z 13. století stála na nevyšoké ostrožně, oddělené od terénu příkopem a valy, dnes zde zbývají jen nepatrné pozůstatky objektů. Asi 100 m odtud byla později vybudována nová tvrz s palácem a nádvořím obehnaným vysokou hradbou, připomínající hrady s plášťovou zdí, dodnes dobře dochovanou, avšak nepřístupnou. V areálu nedalekého poplužního dvora pak vznikl barokní zámek, dnes ve zříceninách. Pod Konopištěm stojí parkování 60 Kč. Znamé Konopiště jsme jen obhlédli a brizolotové(?) omítky a napodobenina hrázdění z traverz nás moc nenadchly. Další lokalitou byl Chvojen. Návrší bylo již ve 12. století opevněno příkopem a náspem, a existoval zde velmožský dvorec, počátkem 13. století doplněný tribunovým kostelem, dnes značně přestavěným, zvenčí s osazenými náhrobníky. Pod opadlou omítkou je patrné, že věž se sruženými „románskými“ okny je vyzděna z cihel. V blízkosti stojí gotická boží muka. Už po cestě na Chojen udivilo velké množství bažantů, na Chojenu byli bažanti (i exotičtí) dokonce i na hřbitově. Následovala cesta lesem (konopišťskou bažantnicí bez bažantů) na zříceninu hradu Kožlí. Při cestě se nacházely houby. Někteří účastníci došli jen na předhradí, přes strmý a hluboký příkop se dostali do jádra zříceniny jen ti zdatnější. Jen pohledem byl navštíven zámek Tvoršovice, v jehož areálu se nachází ubytování a parkoviště

golfistů. V Líšně jsme obhlédli z jeho zahrady nepřístupný hrad, přestavěný na renesanční zámek a naposledy na pseudogotické romantické sídlo továrníka. Z vyzděného příkopu se dochoval jen krátký úsek. Poslední lokalitou byl Týnec nad Sázavou. Původní rotunda se ve 13. století stala hradní kaplí nově založeného královského hradu. Dodnes jsou patrné stopy po zemním opevnění a hradní věž je skutečně mohutná. Za přípravu a vedení autovycházky děkujeme O. Slabému.

Pobočka Hradec Králové

Kontaktní adresa: Ing. Jiří Slavík, Nerudova 1210, 517 41 Kostelec n. Orlicí, e-mail: slavik@josefov.npu.cz, jaro-slav_cerny@centrum.cz.

V sobotu 6. října 2012 se konal tradiční podzemní výlet východočeské pobočky po hradních stavbách. Výlet byl znovu naplánován na Moravu a to do oblasti Šumperka. Výchozím místem bylo Ústí nad Orlicí. Dvěma auty se účastnili výletu čtyři členové klubu (Čížek Jan, Fišera Zdeněk, Nožička Petr a Švejnar Jan) a dva příznivci. Prvním cílem byl výstup a velmi důkladná prohlídka rozsáhlé a členité zříceniny Nového hradu u Hanušovic. Potom se uskutečnilo jen pouhé zastavení u jinak dnes nepřístupné renesanční tvrze v Bohdíkově. Po dalším přesunu potom následoval strmý výstup na dobře zachovalou zříceninu hradu Brníčka, svým odlesněním výrazné siluety okolí. Již při cestě zpět do Čech byly na závěr navštíveny ještě pozůstatky hradu Hoštejna. K úspěšnému výletu napomohlo velmi pěkné podzimní počasí. *Z. Fišera*

Pobočka Zlín

Kontaktní adresa: KAS, pobočka Humpolec, Hradská 818, 396 01 Humpolec. E-mail: frantisek.kocman@mesto-humpolec.cz, orlikhumpolec@seznam.cz. Internetové stránky pobočky: <http://www.hrad-orlik.cz/klub-a-sedlacka/>.

Dne 7. listopadu 2012 se uskutečnila 18. valná hromada (výroční schůze) zlínské pobočky Klubu Augusta Sedláčka v přednáškovém sále zámku ve Zlíně. Účastnilo se jí 47 členů. Jedna členka z KASu vystoupila, dva noví členové byli přijati.

Další informace od poboček redakce do uzávěrky tohoto čísla neobdržela.

Kontakty na ostatní pobočky:

Pobočka Praha

Kontaktní adresa: KAS Pobočka Praha, PhDr. Jiří Úlovec, Tř. Milady Horákové 133, 166 21 Praha 6 – Dejvice, e-mail: julo-vec@mvr.cz, houskovad@seznam.cz.

Pobočka Brno

Kontaktní adresa: Ing. Pavel Švehla, Ondráčkova 3, 628 00 Brno-Líšeň, e-mail: svehla.pavel@volny.cz.; Mgr. Josef Jan Kovář, Renneská třída 416/39, 639 00 Brno-Štýřice.

Pobočka Humpolec

Kontaktní adresa: KAS, pobočka Humpolec, Hradská 818, 396 01 Humpolec, E-mail: kocmani.hu@seznam.cz, frantisek.kocman@mesto-humpolec.cz, tel: 777347511. Internetové stránky pobočky: <http://www.hrad-orlik.cz>.

Uzávěrka dalšího čísla: 10. 3. 2013 (vyjde v první dubnové dekádě 2013)

HLÁSKA, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka. ISSN 1212-4974.

Vychází čtvrtletně. Toto číslo vyšlo v 1. lednové dekádě 2013.

Šéfredaktor Petr Rožmberský (rozember@kar.zcu.cz.), technický redaktor ing. Petr Mikota pmikota@post.cz.),

redaktor pro internet Milan Novobilský (www.klubaugustasedlacka.cz.).

Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, Kopeckého sady 2, 301 56 Plzeň

Vydává Klub Augusta Sedláčka za přispění Nadačního fondu pro kulturní aktivity občanů města Plzně a Nadace 700 let města Plzně.

Registrováno pod značkou OK UmP 23/1991. 360 výtisků.